

सम्पादकीय

प्रधानमन्त्री नै अराजक

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको उत्तेजनापूर्ण अभिव्यक्तिप्रति गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ। आयोगले जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो अभिव्यक्ति दिँदा संयमित हुन, अरु व्यक्ति, समूह वा पार्टीलक्षित नकारात्मक टीका टिप्पणी नगर्न, सुरक्षा निकायले राजधानीलगायतका क्षेत्रको शान्तिप्रश्नलाई मजबूत बनाउन तथा आफ्ना विरोध र प्रदर्शनलाई शान्तिपूर्ण बनाउन आग्रह गरेको छ।

ओलीको यो अभिव्यक्ति हिसा प्रेरित रहेको छ। सुरक्षा मामिला जानकारीहरूले पनि प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्तिले हिसा भड्काउन सक्ने चिन्ता प्रकट गरेका छन्। प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्ति हिसा र मुठभेड उक्साउने किसिमको रहेको पूर्वडीआईजी हेमन्त मल्ल बताउँछन्। कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिनु भन्ने निर्देशन भिडाउने मनस्थितिबाट आएको उनी बताउँछन्। प्रधानमन्त्रीको कुर्सीमा बसेर यस्तो बोली बोल्न तमिल्ले उनको मत छ।

‘प्रधानमन्त्री सबैको अभिभावक हो। कहिँ सुनुवाइ नभएपछि माग राख्ने ठाउँ सडक नै हो। सडकमा कोही उत्रियो भने शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्ने जिम्मेवारी गृह प्रशासनको हो। सुरक्षा चुनौती खडा भए गृह प्रशासनलाई निर्देशन दिनुपर्ने ठाउँमा कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिनु भनेर उहाँले आन्दोलनकारीलाई उक्साउने काम गर्नुभयो। उहाँका यस्ता बोलीले भिडन्त निम्त्याउने जोखिम उच्च हुन्छ,’ मल्लले भने।

मल्लको भनाइसँग अर्का सुरक्षा मामिलाका जानकारी उत्तम कार्की पनि सहमत छन्। पूर्वडीआईजी उत्तम कार्की प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्ति अराजक र हिसा प्रेरित रहेको बताउँछन्। राज्य संयन्त्रमा बस्नेले शान्ति सुव्यवस्था कायममा ध्यान दिनुपर्नेमा भिडन्त निम्त्याउन खोज्नु गैरजिम्मेवारी रहेको उनको मत छ। एमाले कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिने उर्दी दिएका प्रधानमन्त्रीलाई उनी सोध्छन्, ‘राप्रपा, रास्वपा, माओवादी वा अन्य कुनै दलले काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिने खोजे भने के हुन्छ ? पार्टी विशेषको नियन्त्रणमा मुलुकको भूगोल हुनसक्छ? यस्तो अराजकता उक्साउन मिल्छ?’

राज्यसंयन्त्रमा बसेकाले नागरिकलाई शान्ति सुव्यवस्थाको सुनिश्चतता गर्छु भन्नुपर्नेमा उल्टै मुठभेड निम्त्याउन खोज्नु अराजकता रहेको उनको भनाइ छ। ‘आन्दोलनकारीको चरित्र अलि अराजक नै हुन्छ। प्रधानमन्त्रीको कुर्सीमा बसेर अराजकतालाई प्रेरित गर्ने अभिव्यक्ति दिनु लोकतान्त्रिक शासनको मर्यादाभित्र पर्दैन। हिसा भड्काउने मनस्थितिले यो अभिव्यक्ति आएको छ,’ उनले भने। वास्तवमा यस्तो अभिव्यक्ति आजनु दुखद हो। यदि सो दिन कुनै अप्रिय घटना भए सम्पूर्ण जिम्मेवारी ओलीले नै लिनु पर्ने छ।

• रामजी दाहाल

निर्वाचन आयोगको प्रमुख आयुक्त पद रिक्त भएको एक महिनाभन्दा बढी भइसकेको छ। राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त, थारू, मधेशी, मुस्लिम र राष्ट्रिय समावेशी आयोगका छ वटा प्रमुख पद रिक्त छन्। राष्ट्रिय समावेशी आयोगमा दुईसहित निर्वाचन आयोग, महिला आयोग, प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग र मुस्लिम आयोगमा एक/एक सदस्य गरी थप छ वटा पद रिक्त छन्।

यही रिक्तताका बिच प्रतिनिधि सभाको राज्यव्यवस्था तथा सुशासन समितिले २ जेठमा सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको संघीय निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका सर्तसम्बन्धी विधेयकमा अवकाश र पुनर्नियुक्तिको अवधि (कुलिङ पिरियड) दुई वर्ष राख्ने उल्लेख छ। विधेयकमा उल्लेख गरिएको यस्तो व्यवस्थाका कारण सचिव वा मुख्य सचिवमा बहाल रहँदा वा अवकाश पाएलगत्तै संवैधानिक आयोग वा राजदूतलगायत अन्य नियुक्तिको ढोका बन्द हुने भएपछि छटपटी सुरु भएको छ।

संवैधानिक आयोगका रिक्त त्यस्ता पदमा मुख्य सचिव वा सचिवबाट राजीनामा दिएर वा अवकाश पाएलगत्तै नियुक्ति गरिएका प्रशस्त दृष्टान्त छन्। २०७५ साउन २० सम्म पदावधि कायम रहेका तत्कालीन मुख्य सचिव सोमलाल सुवेदीले पदबाट राजीनामासमेत नदिई २०७४ साउन ९ देखि एसियाली विकास बैङ्कको वैकल्पिक कार्यकारी निर्देशक पदमा

जागिर खान जानुभएको थियो। सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका तत्कालीन सचिव दिनेशकुमार थपलियालाई २०७५ चैत ११ मा बसेको संवैधानिक परिषद् बैठकले प्रमुख निर्वाचन आयुक्तमा नियुक्त गर्न सिफारिस गरेको थियो। २०७७ कात्तिक १० सम्म पदावधि कायम रहेका तत्कालीन मुख्य सचिव लोकदर्शन रेग्मीले २५ दिनअघि मुख्य सचिवबाट राजीनामा दिनुभयो। मन्त्रीपरिषद्को बैठक बस्नुअघि दिएको राजीनामा स्वीकृत हुनासाथ मन्त्रीपरिषद्ले उहाँलाई बेलायतका लागि नेपाली राजदूतमा सिफारिस गरेको थियो। रेग्मी २०८१ कात्तिक २५ देखि अमेरिकाका लागि बहालवाला नेपाली राजदूत हुनुहुन्छ। अर्को मुख्य सचिव शङ्करदास बैरागीले २०८० जेठ ३१ मा राजीनामा दिएको भोलिपल्टै जेठ ३२ गतेको मन्त्रीपरिषद् बैठकले उहाँलाई राष्ट्रिय सुरक्षा सल्लाहकारमा नियुक्त गरेको थियो।

२०८१ भदौ १५ मा अनिवार्य अवकाश पाउनुभएको तत्कालीन मुख्य सचिव लीलादेवी गड्तौलालाई सरकारले यही वैशाख ३१ मा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन आयोगको अध्यक्षमा नियुक्त गरेको छ। यी त केही दृष्टान्त मात्र हुन्। सरकारी सेवाबाट अवकाश पाएलगत्तै पुनर्नियुक्ति पाएकाको सूची लामै छ।

सचिव वा मुख्य सचिवले संवैधानिक पदमा नियुक्ति पाउनुलाई आफ्नो हक ठान्ने गरेका छन्। ती अधिकारीले अवकाशपछि त्यस्ता निकायमा नियुक्तिको लोभमा पदमा बहाल रहेका बेला प्रधानमन्त्री र मन्त्रीको इच्छा अनुसार नीतिगत निर्णय गराएर आफूलाई योग्य प्रमाणित गर्दै आएका छन्। राजनीतिक नेतृत्वलाई खुसी बनाउने नाममा कतिपय विवादास्पद निर्णयसमेत गरेका छन्। यसो हुँदा प्रस्ट रूपमा स्वार्थको ढन्ड देखिने भई नै हाल्यो। नेपालको प्रशासन संयन्त्रमा विकृति बढ्नुको प्रमुख कारणमध्ये एउटा यो पनि हो।

सेवाग्राहीले कर्मचारीबाट सहयोग पाउनुको

सङ्घा ससाना काममा पनि अनावश्यक भ्रन्फट र हैरानी बेहोर्नु परेको गुनासो बारम्बार सुनिए पनि सचिव वा मुख्य सचिवले त्यसको सुनुवाइ गरेको पाइँदैन। सचिव वा मुख्य सचिव आफूलाई पानीमाथिको ओभानो देखाउने प्रयास मात्र गर्छन्। यसरी पदमा बहाल रहेका बखत योग्यतामाथि बारम्बार प्रश्न उठाएका त्यस्ता अधिकारी अवकाश पाएको भोलिपल्टै संवैधानिक आयोगका लागि योग्य ठहरिन सक्छन् कि सक्दैनन् ?

‘कुलिङ पिरियड’ को बहस

राज्यव्यवस्था तथा सुशासन समितिले सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको सङ्घीय निजामतीसम्बन्धी विधेयक संसद्बाट पारित हुनासाथ सचिव वा मुख्य सचिवबाट सिधै संवैधानिक वा अन्य नियुक्तिको बाटो केही वर्षका लागि बन्द हुने छ। पदमा बहाल छँदा राजनीतिक नेतृत्वसँग स्वार्थको सम्बन्ध स्थापित गर्ने र पदमै रहँदा वा अवकाश पाउनेबित्तिकै अर्को नियुक्तिको ढोका जतिबेला पनि खुला राख्ने विषयमा कर्मचारी माहिर छन्। निजामती कर्मचारीको नेतृत्व चरम अवसरवादी भएपछि राज्यव्यवस्था समितिले ‘कुलिङ पिरियड’ को अवधारणा ल्याएको हो। निजामती विधेयकमा ‘कुलिङ पिरियड’ राख्नुका पछाडि कतिपय कारण छन्। राज्यका हरेक निकायमा फैलिएको कर्मचारी संयन्त्रको जालो रोकनु र माथिल्लो तहका कर्मचारीलाई अनुशासित र जिम्मेवार बनाउन ‘कुलिङ पिरियड’ आवश्यक भएको हो। ‘कुलिङ पिरियड’ नहुँदा यसअघि माथिल्लो तहका कर्मचारीले संवैधानिक अङ्ग र राजदूतका निमित्त पदमै रहँदा राजनीतिक नेतृत्वलाई प्रभावमा पारेर पद हात पाउँ आएका थिए।

पूर्व प्रशासक काशीराज दाहाल नेतृत्वको प्रशासनिक सुधार सुभाब समितिले दस वर्षअघि नै दुई वर्षभन्दा बढी ‘कुलिङ पिरियड’ हुनुपर्ने सुभाब दिएको थियो। आर्थिक

अनुशासन र सार्वजनिक प्रशासनलाई निष्पक्ष र दक्ष बनाउन दाहाल नेतृत्वको समितिले सुभाब दिएको हो। भविष्यको नियुक्तिलाई हेरेर कर्मचारी राजनीतिक शक्तिको नजिक हुन खोज्ने, नेताले आफ्नो अनुकूलको निर्णय गराउन अनुकूलका कर्मचारी खोज्ने प्रवृत्ति अन्त्य नभएसम्म सार्वजनिक प्रशासनमा व्यावसायिकताको आभास पाउन सकिँदैन। आयोगले व्यावसायिक सक्षमता र आर्थिक अनुशासनका लागि पनि कम्तीमा दुई वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ हुनुपर्ने सुभाब दिएको थियो। समितिले अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासको समेत अध्ययन गरेर सरकारलाई त्यस्तो सुभाब दिएको थियो। हुन पनि अमेरिकामा एकदेरीछ दुई वर्ष, बेलायतमा दुई वर्ष, सिङ्गापुरमा तीन वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ सम्बन्धी व्यवस्था रहिआएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासलाई समेत हेरेर अघि बढाइएको विधेयकमा ‘कुलिङ पिरियड’ राख्न राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिको निर्णयलाई चुनौती दिँदै मुख्य सचिव किराणायण अर्याल, संसद्का महासचिव पद्मप्रसाद पाण्डेयसहित मन्त्रालयका सचिव नै विरोधमा उत्रिएका छन्। यो निर्णयबाट विचलित हुनुभएका उहाँहरूले सभामुख देवराज घिमिरे, राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष नारायण दाहालसँग भेटेर ‘कुलिङ पिरियड’ हटाउन दबाब दिनुभएको छ। त्यसअघि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, काँग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवासहित प्रमुख दलका नेता र समितिका सभापतिलाई भेटेर विधेयकमा प्रस्तावित प्रबन्ध नहटाए ‘असहयोग’ गर्ने बताएको समाचार आएका थिए। संसदीय समितिले गरेको निर्णय प्रक्रियाको संसद् का महासचिव पाण्डेयले त नैतिक रूपमा पनि आलोचना गर्न मिल्दैन। मुख्य सचिव, संसद् सचिवालयका महासचिवसहित सचिव व्यक्तिगत स्वार्थको चिन्ताले यसरी हुल बोधेर हिँडेको विषयलाई लिएर सामाजिक सञ्जालमा अनेकखाले टीकाटिप्पणी सुरु भएका छन्। उहाँहरूमा यस्तो चिन्ता बढ्नुको

मुख्य कारण भनेको नजिकिँदो अवकाश नै हो।

हुन त समितिले विधेयकमा भएको सहमति उल्टाउन नसकिने स्पष्ट सन्देश दिइसकेको छ। संसद्मा पेस गर्ने तयारी भइरहेको विधेयक रोकन उच्च प्रशासक शीर्ष नेतृत्वको घरदैलो चाहार्दै गर्दा बुझ्नुपर्ने कुरा के हो भने देशका लागि आवश्यक कानुन बनाउने आधिकारिक निकाय सार्वभौम संसद् हो। समितिले सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको विधेयक कसैको स्वार्थमा संशोधन हुन सक्दैन। त्यसो भयो भने सार्वभौम संसद्को अधिकारमाथि ठाडो हस्तक्षेप हुन्छ।

संवैधानिक आयोग र अन्य नियुक्तिका आफूलाई हकदार ठानेका अधिकारीले गरेको दाबी अनुसार विज्ञ र अनुभवी भएकाले राज्यले उहाँहरूको क्षमताको उपयोग गर्नु पर्छ। विज्ञ र अनुभवी हुनुहुन्छ भने सरकारी सेवाका दौरान उहाँहरूले देश र जनताका हितका पक्षमा उल्लेख्य के कस्तो काम गर्नुभएको छ, गर्नुभएको थियो त ? हिजोका दिनमा त्यस्तो कुनै काम गर्नुभएको छैन भने नयाँ नियुक्ति पाएपछि उहाँहरूले देश र जनताका लागि त्यस्तो कुन योगदान दिन सक्नुहुन्छ भनेर नागरिक तहबाट अपेक्षा गर्ने ? यसो हुँदा ‘कुलिङ पिरियड’ सम्बन्धी व्यवस्था लागु हुनासाथ भोलिका दिनमा पदमा बहाल रहेकै अवस्थामा आफ्नो योग्यता र क्षमता देखाउनु पर्छ भन्ने सन्देश जाने छ। होइन भने राजनीतिक पहुँच नभएका तर क्षमतावान् व्यक्तिहरूले यस्ता कुनै पनि अवसर पाउन सक्दैनन्। उनीहरू सधैं वञ्चित हुनु पर्छ। त्यस कारण पनि निजामती कर्मचारी विधेयकमा दुई वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ राख्नुलाई अप्रत्यक्ष कार्यको सुरुवात मान्नु पर्छ। ‘कुलिङ पिरियड’ पछि पनि सरकारले आफूखुसी नियुक्ति नगरी खुला प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकेमा संवैधानिक निकायको गरिमा र विश्वसनीयता थप बढ्ने पक्का छ।

विद्यालय सञ्चालनमा जवाफदेहिता

• धनसुधन चौलगाईं

स्थानीय सरोकारवालाको सहभागिता भई स्वामित्वभाव अभिवृद्धि हुन्छ।

शिक्षा नियमावली, २०५९ को दफा १७१ क मा विद्यालयको कामकारबाहीको वार्षिक सामाजिक परीक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। उक्त नियममा सामाजिक परीक्षण समितिको व्यवस्थासमेत रहेको छ। विद्यालयको सामाजिक परीक्षण मापदण्ड, २०७८ ले

सामाजिक परीक्षणसम्बन्धी प्रक्रियागत व्यवस्था गरेको छ। जसमा सामाजिक परीक्षण समितिले आवश्यक सहयोगका लागि विज्ञसहितको प्राविधिक उपसमितितयार गर्ने सक्ने, उक्त उपसमितिले तयार गरेको प्रतिवेदनसमेतका आधारमा समितिले प्रतिवेदन तयार गरी सरोकारवालाको भेला गराई छलफल गर्ने र प्राप्त सुझावसमेत समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने र कार्यान्वयनका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिमक्ष पेस गर्ने व्यवस्था छ। यसबाट विद्यालयको शैक्षिक, प्रशासनिक र आर्थिकलगायत समग्र पक्षबारे सरोकारवाला सुसूचित भई पारदर्शिता प्रवर्धनमा मद्दत पुग्छ। त्यसले विद्यालय गतिविधिमा सरोकारवालाको स्वामित्व र अपनत्व स्थापित तथा सहभागिता अभिवृद्धि गराउँछ। विद्यालय विकासका लागि समुदायमा सहयोगी वातावरण निर्माण हुन्छ। सामाजिक परीक्षण विद्यालयको जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्ने एक महत्वपूर्ण उपकरण हो।

विद्यालयमा उपलब्ध स्रोत उपयोगलाई नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यताको कसीमा राखेर लेखाजोखा गर्ने पद्धति लेखापरीक्षण हो। यसबाट स्रोतको उद्देश्यमूलक उपयोग गर्न, वित्तीय जोखिम कम गर्न, खर्चलाई निर्दिष्ट प्रक्रिया र कार्यमा केन्द्रित गर्न, अख्तियारप्राप्त

व्यक्तिलाई उत्तरदायी बनाउन मद्दत पुग्छ। हामीकहाँ विद्यालयसँग सम्बन्धित बेरजु दिनानुदिन बढिरहेको छ। कतिपय विद्यालयको आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी विषयलाई लिएर नियमनकारी निकायमा उजुरीको सङ्ख्या बढ्दो छ। यसले विद्यालय सुशासनमा चुनौती खडा गरिरहेको छ। विद्यालय लेखापरीक्षणलाई व्यवस्थित, नियमित र मापदण्डमा आधारित

बनाई समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने, औँल्याइएका कैफियत समयमै सुधार गरी विद्यालयको वित्तीय सुशासनलाई सुदृढ बनाउन अपरिहार्य छ।

कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसम्बन्धी हालको व्यवस्था प्रभावकारी हुन सकेको छैन। शिक्षक तथा कर्मचारीको कामको वस्तुनिष्ट रूपमा मूल्याङ्कन गरी यसलाई उनीहरूको सुविधा र वृत्ति विकाससँग आबद्ध गर्नु पर्छ। शिक्षक र प्रधानाध्यापक विद्यार्थीको शैक्षिक उपलब्धिका सम्बन्धमा विद्यार्थी र अभिभावकप्रति उत्तरदायी हुनुपर्ने प्रणालीको विकास आवश्यक छ।

शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रले विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधारका निमित्त प्रमाणमा आधारित पृष्ठपोषण प्रदान गर्न र जवाफदेहिता वृद्धि गरी शैक्षिक सेवा प्रवाहमा सुधार गर्ने उद्देश्यले विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण गर्दै आएको छ। यस अन्तर्गत सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण, स्वपरीक्षणमा सहजीकरण र नमुना माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकको नेतृत्व क्षमता परीक्षण जस्ता कार्य हुँदै आएका छन्। केही विद्यालयलाई नमुनाका रूपमा छनोट गरी गरिने यस्ता परीक्षणबाट मात्र सबै विद्यालयको स्तर पहिचान र गुणस्तर सुधार गर्न

सकिँदैन। यसका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहमार्फत सबै विद्यालयले प्रत्येक वर्ष शैक्षिक सत्रको सुरुमै स्वपरीक्षणलाई अनिवार्य संस्कारका रूपमा अवलम्बन गर्ने र यस्ता स्वपरीक्षणमध्ये केहीको स्थानीय तहबाट सत्यापन गरी यसको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्ने गर्नु पर्छ। शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रबाट नियमित प्रत्येक स्थानीय तहका कम्तीमा पाँच प्रतिशत विद्यालय कार्यसम्पादनको बाह्य परीक्षण गरी प्रतिवेदन तथा सोको प्रबोधीकरण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्छ। कार्यसम्पादन परीक्षणका प्रतिवेदनले औँल्याएका विषयलाई विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गरी सुधारका तत्कालीन र दीर्घकालीन रणनीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था हुन आवश्यक छ। यससम्बन्धी स्थानीय तहका कर्मचारीको क्षमता विकास र स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता विकास पनि अपरिहार्य छ।

विद्यालयमा प्रत्येक बालबालिकाको क्षमता, विशिष्टता एवं विविधता र आवश्यकतालाई सम्बोधन गरी सबैलाई सुनिश्चित गर्नु पर्छ। विद्यालयमा बालबालिकाका कठिनाई र अप्ठेरा पहिचान र तिनको निराकरण गर्ने प्रबन्ध गर्नु पर्छ। विद्यालय, शिक्षक र समकक्षी साथीसँग सम्बन्धित गुनासा हुन सक्छन्, जसले बालबालिकाको प्रतिभाको प्रस्फुटन र सिक्ने अवसरमा व्यवधान पुऱ्याइरहेको हुन सक्छ। शिक्षकको व्यवहार, विद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक वातावरण, साथीसङ्गीको व्यवहार र यसबाट बालबालिमा परेको कठिनाइसम्बन्धी विद्यार्थीमा खुला वा सुषुप्त गुनासा हुन सक्छन्। गुनासो सुनुवाइ निर्देशिका, २०७४ को सबै विद्यालयबिच प्रबोधीकरण हुन नसक्दा यसको कार्यान्वयन अपेक्षित रूपमा हुन

सकेको छैन। निर्देशिकाबमोजिम एक जना शिक्षकलाई गुनासो सुन्ने जिम्मेवारी दिई सोको सम्बोधन गर्ने व्यवस्था हुन आवश्यक छ। यसबाट विद्यालय सञ्चालन र शिक्षण सिकाइलाई जवाफदेही र सिकाइका आधुनिक मान्यता अनुकूल बनाउन सकिन्छ।

प्रधानाध्यापक, शिक्षक र कर्मचारीले आफ्नो पेसा अनुरूपको आचरण, व्यवहार, कार्यसम्पादनमा इमानदारी र निष्पक्षता कायम राख्नु पर्छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ मा रहेको शिक्षकको आचारसंहिता पर्याप्त र यसको परिपालना सन्तोषजनक छैन। परिवर्तित सन्दर्भ अनुकूल शिक्षक तथा कर्मचारीको पेसागत आचारसंहिताको निर्माण गरी लागु गर्नु पर्छ। शिक्षक र कर्मचारीको आचारसंहिता परिपालनाको प्रधानाध्यापकले र प्रधानाध्यापकको व्यवस्थापन समितिले अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्छ। शिक्षक कर्मचारी र व्यवस्थापन समितिले आचारसंहिता पालना गरे/नगरेको स्थानीय तहको शिक्षा हेर्ने निकायले बाह्य अनुगमन गर्ने सक्षम संयन्त्रको व्यवस्था गर्नु पर्छ। आचारसंहिता परिपालनालाई शिक्षकको कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन र वृत्ति विकास तथा सुविधासँग आबद्ध गर्न सकिँएमा शिक्षक कर्मचारीलाई पेसाप्राप्त जवाफदेही बनाउन सकिन्छ।

निजी लगानीका विद्यालयले राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रयोग गरे/नगरेको, मापदण्डबमोजिम शुल्क निर्धारण गरे नगरेको, कानुनबमोजिम छात्रवृत्ति दिए/नदिएको, भौतिक पूर्वाधार र सिकाइ वातावरण, नियुक्त शिक्षकको योग्यता र पारिश्रमिक, विद्यार्थी मूल्याङ्कन तथा आयव्ययको अभिलेख तथा सोको लेखपरीक्षण जस्ता विषयमा नियमन गरी जवाफदेही बनाउनु पर्छ।

तपाईं जहाँ भएपनि प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लगइन गर्नुहोस

www.pratidindaily.com

